

Programa de detecció precoç de la hipoacúsia

La implantació del Programa de Screening Auditiu Neonatal va iniciar-se a l'Hospital Universitari General de Catalunya l'any 2004, després d'establir els fonaments del Protocol d'Actuació entre el Serveis d'Otorinolaringologia i Pediatria. Des de llavors, els Protocols d'Actuació han anat evolucionat fins a arribar a un consens tant a nivell autonòmic com estatal. Actualment, les dues tècniques disponibles per dur a terme el cribatge universal són la detecció de les Otoemissions Acústiques (OEA) i el registre dels Potencials Evocats Automàtics (PEA).

La necessitat d'iniciar un Programa de Screening Auditiu Universal va començar quan es va descobrir que el 50% dels nens sords no tenien cap antecedent de risc. Limitar el programa només als nens amb aquests indicis deixava fora a un gran nombre de nens sords que, sense dubte, rebrien un diagnòstic amb massa retard.

La finalitat del Programa és detectar els bebès que neixen amb una pèrdua auditiva i fer un seguiment de tots aquells que presentin risc d'adquirir-la en un futur. Mitjançant programes de seguiment, enfocats a detectar factors de risc de sordesa d'aparició tardana o adquirida, es poden detectar casos que en una primera fase de screening passen desapercebuts.

Segons estudis realitzats per la OMS :

-5 de cada 1.000 naixements presenten algun tipus d'hipoacúsia

-1 a 3 de cada 1.000 naixements presenten pèrdua auditiva moderada/profunda

-1 de cada 1.000 naixements presenta pèrdua auditiva profunda / severa

Sense programes de screening universal, la sordesa congènita es diagnostica al voltant dels 2-2,5 anys de promig.

A través de la detecció precoç, sabem que podem aconseguir una adquisició de llenguatge adient i som conscients del que representa a nivell evolutiu per l'infant. L'audició és la via comú per adquirir el llenguatge i aquest és un dels atributs més importants de l'ésser humà. El llenguatge ens permet la comunicació a través del temps i a distància i, per això, ha tingut i té una participació decisiva en el desenvolupament de la societat i les seves cultures. Tanmateix, el llenguatge té un paper central en el pensament i el coneixement.

Tots els estudis demostren que la hipoacúsia afecta a l'adquisició del llenguatge, ocasionant retard acadèmic i una pitjor expectativa a nivell laboral i professional. Per aquest motiu, la detecció precoç és bàsica per afavorir el desenvolupament del llenguatge del nen, tant a nivell de parla com a nivell de comprensió. La detecció precoç permet prendre les mesures adients i aplicar l'estimulació necessària i correcta, afavorint així un desenvolupament apropiat de l'aprenentatge escolar, una inclusió positiva en la vida laboral i una experiència social plena al llarg de la existència del nen. Els resultats terapèutics seran millors si la intervenció es realitza abans dels 6 mesos d'edat. Per tot això, el nen sord s'ha de detectar abans dels 3 mesos.

Programa de detecció precoç de la hipoacúsia

Tècniques per dur a terme el cribatge universal:

*Otoemissions Acústiques (OEA) : detecta les emissions-eco creades per la còclea com a resposta a una estimulació sonora.

*Potencial Evocat Automàtic (PEA): registra les ones cerebrals que apareixen com a resposta a una l'estimulació sonora.

Totes dues tècniques són adients per dur a terme el cribatge universal en aquesta primera fase del programa. Les tècniques no són diagnòstiques ni permeten establir el llindar de pèrdua auditiva, però ens permeten establir quins nens passen la prova o no, i així podem confirmar quins tenen una audició normal i quins necessiten un seguiment i diagnòstic posterior.

A l'HUGC basem el programa en la prova de PEA doncs ens dona informació sobre el bon funcionament de tota la via auditiva, amés de les possibles alteracions retrococlears.

El Programa de Detecció Precoç està estructurat en 4 fases diferenciades i interrelacionades:

*Fase 1: Detecció

Es realitza a partir del segon dia de vida en la mateixa unitat de Maternitat, monitoritzats pel servei de Pediatria. Aquells nens que superen la prova son donats d'alta i aquells que no la superen, son dirigits al servei d'ORL de l'HUGC on se'ls farà una segona medicació al voltant del 1er mes de vida. Tant mateix, s'identifica a aquells nens que, tot i superar la prova, presenten algun factor de risc de pèrdua auditiva, per tal de poder monitoritzar el seu seguiment.

Els nens que superen el segon control al servei d'ORL, són donats d'alta del programa de cribatge neonatal. Aquells que no el superen, són derivats al centre de referència establert pel Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, en el nostre cas, a l'Hospital de Sant Joan de Déu, per tal d'establir el diagnòstic definitiu.

Totes les dades i resultats són enviats a un registre central establert pel Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya. Aquest registre permet el intercanvi d'informació, unifica els protocols de cada centre i disminueix les pèrdues en el procés, millorant el desenvolupament i els resultats del programa gràcies a l'avaluació continuada.

*Fase 2: Diagnòstic

Es realitzen les proves diagnòstiques necessàries per tal d'establir un diagnòstic adient, mitjançant l'ús de tècniques tals com els Potencials Evocats Auditius de Tronc Cerebral (PEATC) i Potencials d'Estat Estable (PEE). El diagnòstic establirà el llindar auditiu del nen i les bases del tractament, així com el posterior seguiment. El diagnòstic ha d'estar establert abans dels 3 mesos de vida.

Programa de detecció precoç de la hipoacúsia

*Fase 3: Tractament

Una vegada establert el diagnòstic, és determinant començar el tractament abans dels 6 mesos d'edat. La base és un abordatge global, centrat en el nen i la seva família. Es considerarà la intervenció logopèdica, l'adaptació d'audiòfons i el possible implant coclear, segons les necessitats de cada pacient.

*Fase 4: Seguiment

L'objectiu és aconseguir una atenció precoç, una planificació i una coordinació entre tots els equips interdisciplinaris. Aquests han de treballar en col·laboració amb la família, monitoritzats per un coordinador que doni recolzament i assessorament al llarg de tot el procés.